

Nadškof o manjšinah in o mladini

Verski list »Družina«, ki izhaja v Ljubljani, je pred kratkim objavil intervju z ljubljanskim nadškofom msgr. Jožefom Pogačnikom. Zaradi zanimivosti in aktualnosti obravnavanih problemov ta razgovor ponatiskujemo v celoti.

»Prevzvišeni! Na tretjem zasedanju vatikanskega cerkvenega zbora ste govorili o narodnih manjšinah. Svetovni časopisi so s poudarkom poročali o vašem govoru. Nekateri listi pa so menda vaš govor popačili. Ali bi našim bralcem lahko kaj več povedali o tem?«

»V imenu vseh slovenskih škofov sem na koncilu povedal, da je papež Janez XXIII. dal koncilu pastoralne naloge, ne pa naloge, da znova obsoja zmote. Pridružil sem se kardinalu Alfrinku iz Holandije, da bi nove obsodbe tudi nič ne koristile. Za razgovor z vsemi ljudmi, ki so dobre volje, tudi z brezverci, je treba predvsem očitne in prepričujoče ljubezni, ki izvirajo iz Kristusa, ki je prišel iskat, kar je zgubljenega.

Nevera mnogih je, sem rekel, nedvomno znamenje časa, iz katerega se moramo po Gospodovem naročilu učiti. Vendar neverni niso samo na vzhodu temveč tudi na zahodu, in verni niso samo zahodu, temveč smo tudi na vzhodu!

Naša naloga ni, da smo sodniki, temveč vpraševati se moramo, kaj Bog od katoličanov terja v takih časih. Božja previdnost dopušča tudi nevero z namenom, da nas temeljito spreobrne in k sebi pritegne. Naše dolžnosti v takih časih so: 1. molitev in pokora, h kateri nas je papež Pij XI. tako pretresljivo klical v svojih okrožnicah. 2. socialne reforme, brez katerih se socialne revolucije ne bodo ustavile, in 3. spoštovanje pravic narodnih manjšin, o katerih je pisal Janez XXIII. v svoji okrožnici »Mir na zemlji«. Tudi Cerkev naj v deželah, kjer jih ima, velika posestva prostovoljno razdeli, sicer se kaj lahko zgodi, da jih bo od dala prisiljeno. Narodne manjšine imajo pravico do svojega razvoja, svojega jezika in svoje kulture, z lastnimi vrednotami pa naj obogate večinski narod, med katerim žive.

Intervencijo o narodnih manjšinah so s svojimi podpisi podprli vsi jugoslovanski škofje.

Cerkev je dolžna, da oznanja Kristusov nauk pravice in ljubezni ter brani pravice narodnih manjšin zoper nekrščanski nacionalizem. Žal med mnogimi malodušnimi rojaki onstran naših meja narodna zavest zamira. Premalo se zavedajo, da je vsak, ki

(Nadaljevanje na 2. strani)

Demokracija naj vzbuja spoštovanje

Saragat, dotedanji zunanji minister v Morovi vladi, je bil decembra izvoljen za novega predsednika republike. Zato bi bilo potrebno imenovati novega zunanjega ministra. Toda te dozdevno tako preproste politične poteze še vse doslej ni bilo mogoče izvesti. V hipu, ko to pišemo, kaže, da se bo zadeva vendarle rešila, čeprav se je že odkrito govorilo o krizi Morove vlade. Seveda ne samo zaradi imenovanja novega zunanjega ministra, ampak zato, ker so v igri vsakovrstni interesi in intrige, ki jih je težko določiti in spregledati, vsaj kar javnost zadeva. Zadevi z imenovanjem novega zunanjega ministra se je pridružil še zadeva florentinskega župana.

Za župana je bil nepričakovano izvoljen socialist Lagorio, a v glavnem s komunističnimi glasovi. Tak župan pa seveda ne more veljati za župana vladne sredinske levice in tako sta vodstvi krščanskih demokratov in socialistov odločno zahtevali, da mora Lagorio odstopiti. Ta pa tega vse do zadnjega ni hotel storiti, čeprav ga je k temu nagovarjal tudi tajnik socialistične stranke De Martino. Vendar pa ta ni mogel mnogo storiti, ker spadajo lokalne zadeve v pristojnost posameznih deželnih federacij socialistične stranke in je florentinska federacija držala z Lagorijem. Krščanski demokrati pa so odgovarjali, da dokler Lagorio ne bo odstopil, in se tamkajšnji občinski odbor ne bo ostro omejil proti komunistom, toliko časa ne bodo privolili v tako preosnovo vlade, kakor jo želijo socialisti — da bi namreč dobili v njej tri popolna ministrstva in da bi bile vključene vanjo tudi najbolj levičarske krščansko-demokratske struje, ki doslej niso bile zastopane v njej. To velja predvsem za Fanfanija. Toda v takem priemru zahtevajo krščansko demokratski »centristi«, da mora priti v vlado tudi Scelba, proti kateremu pa so socialisti.

Zadeva z Lagorijem je zdaj sicer rešena, toda vse to so samo nekateri glavni od pletljev, ki ovirajo preosnovo vlade in ki bi lahko povzročili vladno krizo, če bosta prevladali pri odgovornih politikih trmoglavost in zagrizenost namesto uvidenosti in duha sodelovanja v prizadevanju po utrditvi demokracije v Italiji in po gospodarskem izboljšanju.

Nedemokracijski, diktatorski in totalitarni režimi so po svojem bistvu nesprejemljivi za demokratične ljudi. A nesimpatični postanejo tudi taki demokratični režimi, ki so samo rezultat političnih mahinacij, spletk, kupčij, izsiljevanj in potegavščin. Kako naj taka vlada še uživa ugled v javnosti? Kako naj spoštujejo ljudje n. pr. nekega ministra, če se jim razkrije v takih krizah kot spletkar in samoljubnež?

Vsak organizem ima svojo notranjo anatomijo in tako ga ima tudi demokracija. Vendar pa ni potrebno javnosti razkazovati samo to plat njenega organizma, kakor bi se tudi vsak zaljubljenec naveličal, če bi mu zaročenka dan na dan razlagala samo o operaciji svojega slepiča in o »zaprtju« ali odprtju drugih svojih notranjih organov. Tudi demokracija bi morala nekaj dati na svoj ugled v javnosti in vzbujati spoštovanje. Predvsem bi morala biti bolj odločna, samozavestna in spontana. Kadar se začne demokratičen režim spreminjati samo v mehanizem, ki je na razpolago ciničnim tehnikom oblasti v vodstvu strank, ne da bi ti še upoštevali koristi in želje naroda in vse demokratične javnosti, je to znak očitne krize, ki je tudi trenutne »vladne preosnove« ne morejo rešiti.

Umrli je predsednik Avstrije

V soboto ponoči je umrl tretji predsednik avstrijske republike dr. Adolf Schaerf. Star je bil 75 let in je bolehal na jetrih, nazadnje pa je pritisnila še pljučnica, ki ga je pobrala.

Pokojni predsednik je bil že drugič izvoljen za državnega poglavarja. Sedanji mandat bi mu potekel šele leta 1969. Schaerf je pripadal socialistični stranki, bil pa je vedno zagovornik koalicije s krščanskimi socialisti.

Nove predsedniške volitve bodo v začetku maja. Kot kandidata prihajata v poštev sedanji kancler Klaus in dunajski župan Jonas.

Vendar pa bo moralo priti prej do sporazuma med Ljudsko stranko in socialisti, drugače bo prišlo do političnih težav. Doslej je bil predsednik republike vedno socialist.

Ljudska stranka pa je mela predsednika vlade. Verjetno bo tako tudi zanaprej.

Kdaj pa pri nas?

Avstrijski listi prinašajo obvestilo, da je prosvetno ministrstvo imenovalo posebnega načelnika na oddelku za manjšinsko šolstvo pri koroškem deželnem svetu. Za načelnika je imenovan šolski nadzornik Rudi Vouk. Predlagali sta ga osrednji organizaciji koroških Slovencev.

V pristojnost novega vodje spada vse koroško slovensko šolstvo in bo torej od njega precej odvisen razvoj slovenskih šol naših koroških rojakov.

Ko jim čestitamo k temu uspehu, se pa tudi mi vprašujemo, kdaj bomo dobili Slovenci v italijanski republiki svojega šolskega zastopnika v deželnem zboru.

RADIO TRST A

♦ NEDELJA, 7. marca, ob: 8.30 Kmetijska oddaja; 9.00 Prenos sv. maše iz župne cerkve Sv. Mohorja in Fortunata v Rojano; 10.00 Poslušal. boste... Od nedelje do nedelje na našem valu; 11.00 Morje v slovenski pesmi; 11.15 Oddaja za najmlajše: »Pametna deklica«, pravljica. Napisala Tončka Curk; 12.00 Nabožne pesmi; 12.15 Vera in naš čas; 13.00 Kdo, kdaj, zakaj... Odmevi tedna v naši deželi. Urednik Mitja Volčič in Dušan Černe. 14.30 Sedem dni v svetu. 15.00 Znani pevci: Ray Charles. 15.30 »Pozor, kdo strelja?« Kriminalka. Napisal Carlo Manzoni, prevedla Lada Mlekuž. Igra RO, režira Jože Peterlin; 18.30 Glasba s filmskih trakov; 20.30 Iz slovenske folklorne: Lelja Rehar: »Najlepši stan je samski stan«; 21.00 Vabilo na ples. 22.10 Klasične simfonije.

♦ PONELELJEK, 8. marca, ob: 11.45 Italijanski orkestri in pevci; 12.15 Iz slovenske folklorne: Lelja Rehar: »Najlepši stan je samski stan«; 17.20 Srimo si obzorja. Napisala Mara Kalan; 18.30 Koncertisti naše dežele; 19.15 Plošče za vas: 21. quiz oddaja; 20.35 Gustave Charpentier: »Luiza«, opera v štirih dejanjih.

♦ TOREK, 9. marca, ob: 11.45 Naš juke-box; 12.15 Pomenek s poslušavkami; 17.20 Italijanska po radiu; 18.30 Sodobna simfonična glasba; 19.00 Radijska universa: Tone Penko: Kraška flora: »Piramida zvončica«; 19.30 Postni govori: Dr. Lojze Suštar: »Lačne nasičevati - žejne napajati«; 20.35 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v deželi: 7. oddaja; 22.00 Slovenske novele 19. stoletja: Zofka Kveder: »Miriam in Nafis«.

♦ SREDA, 10. marca, ob: 11.35 Radio za šole (za I. stopnjo ljudskih šol); 12.15 Brali smo za vas; 13.30 Prijetna srečanja, izbor motivov in izvajavcev; 17.25 Radio za šole (za I. stopnjo ljudskih šol); 18.30 Skladatelji v očeh svojih sodobnikov; 19.15 Higiena in zdravje, pripravil dr. Rafko Dolhar; 20.35 Simfonični koncert orkestra Italijanske Radiotelevizije iz Milana.

♦ CETRTEK, 11. marca, ob: 11.45 Rimski motivi; 12.15 Pestne legende: Marjan Vouk: »Cetrti modri«; 17.20 Italijanska po radiu; 17.35 Iz albuma lahke glasbe, pripravila Susy Rim; 18.30 Glasbena oddaja za mladino, pripravil Dušan Jakomin; 19.15 Poglavlja iz zgodovine slovenske književnosti: Vinko Beličič: »Osrčenje«; 20.35 »Primer Papaleo«, eno dejanka in zdravje, pripravil dr. Rafko Dolhar; 22.50 Sodobna italijanska glasba.

♦ PETEK, 12. marca, ob: 11.35 Radio za šole (za II. stopnjo ljudskih šol); 12.15 Pomenek s poslušavkami; 17.25 Radio za šole (za II. stopnjo ljudskih šol); 18.30 Slovenski solisti; 19.00 Italija in južni Slovani v letih 1848-1918: Miloš Vauhnik: »Giuseppe Mazzini: Slovanska pisma«; 19.30 Postni govori: Albin Grmek: »Popotnike sprejemati«; 20.35 »Srečanja in delo«; 21.00 Verski motivi v operah; 21.30 Socialne vede.

♦ SOBOTA, 13. marca, ob: 11.45 Italijanski akvareli; 12.15 Kulturni odmevi - dejstva in ljudje v deželi; 15.00 »Volan«. Oddaja za avtomobiliste; 17.00 Pevski zbori Furlanije-Juljske krajine; 17.20 Drugi Vatikanski koncil. Poročila in komentarji; 17.30 Pisani baladniki, radijski tednik za najmlajše; 19.15 Družinski obzorik; 20.45 Zbor »Tone Tomšič« iz Ljubljane, vodi Lojze Lebič; 21.00 Pestne legende: Marjan Vouk: »Judež Iskarijot«; 21.35 Vabilo na ples.

TEDENSKI KOLEDARČEK

- 7. marca, nedelja: Tomaž, Iztok
- 8. marca, ponedeljek: Janez, Ivica
- 9. marca, torek: Frančiška, Bojka
- 10. marca, sredo: 40 muč., Stana
- 11. marca, četrtek: Krištof, Herakli
- 12. marca, petek: Gregor, Budin
- 13. marca, sobota: Kristina, Zinka

Izdajatelj: »Novi list« d. z o. z. • Glavni urednik: Engelbert Besednjak • Odgovorni urednik: Drago Legiša • Tiska tiskarna »Graphis« — Trst, ulica Sv. Frančiška 20 — telefon 29-477

30 milijonov oboroženih Kitajcev?

Revija »Military Review«, ki jo izdaja glavni štab ameriške vojske, poroča, da je komunistična Kitajska organizirala in izvezala okrog 30 milijonov pripadnikov ljudske milicije, torej nekake ljudske vojske, ki jo je možno uporabiti tudi za vojaške operacije.

Seveda je vprašanje, koliko je taka vojska uporabna za moderno vojskovanje. Kitajski predvsem primanjkuje modernega prometnega omrežja in prevoznih sredstev, da bi lahko tako vojaško maso pravočasno izkoristila tam, kjer bi jo potrebovala, n.p.r. na meji z Vietnamom ali celo za intervencijo v Vietnamu. Skoro si ni mogoče predstavljati, kako naj bi organizirali prevoz in preskrbo takih vojaških množic; že sam problem preskrbe za tako maso bi bil nerešljiv. Oborožili pa bi jo lahko kvečjemu z lahkim avtomatičnim orožjem. Za moderno opremljeno vojsko, kot je n.p.r. ameriška, z njenimi strašnimi in nadvse učinkovitimi uničevalnimi sredstvi, bi bile take mase ljudi samo lahek cilj za ubijanje. Žrtve bi bile v odločitveni spopadu strašne.

Druga stvar je, če bi uporabili to maso samo za gverilsko vojskovanje. Toda tudi to bi se moglo zgoditi le na domačem ozemlju, ker končno morajo tudi gverilci jesti in imeti zagotovljeno preskrbo z najnujnejšimi potrebščinami, kot so hrana, obleka, obuvalo, zdravila, orožje, municija itd. Razen tega je možno organizirati zares učinkovito gverilo samo s prostovoljci, nikakor pa ne z masami ljudi, ki so prisiljeni, da se gredo partizane, prisiljeni ne od razmer, ampak od »povelja od zgoraj«. Med tistimi tridesetimi milijoni kitajskih miličnikov pa jih je vsekar večina, ki bi sami od sebe nikoli ne šli v hribe in gozdove — ali če hočemo, v močvare rižnih polj —, da bi se šli partizanskega vojskovanja. Bolj sta jim pri srcu mir in udobje pod domačo streho.

Da taka ljudska milicija nima velike — ali pa nobene vojaške vrednosti — se je pokazalo že večkrat prej, n.p.r. v primeru nacističnih »Wehrmannschaften«. Uporabili so jih lahko le za lokalne akcije proti partizanom, a še to samo kot pomožne oddelke; glavno nalogo so morali prevzeti vedno oddelki vojske, policije ali SS-ovcev. Odpovedala je tudi milicija, ki so jo organizirali, da bi ob koncu vojne branila Nemčijo.

Prav klavrno se je izkazala doslej tudi Sukarnova indonezijska milicija. Sukarno se je večkrat pohvalil s svojimi mnogimi milijoni miličnikov, med katerimi je tudi mnogo deklet. V indonezijskih mestih so prirejali parade te milicije in vse je izgledalo zelo bojevito. Toda v odločilnem trenutku ni bilo iz vsega nič. Očitno je, da si Sukarno vendarle ne upa s tako vojsko začeti vojne proti Malaji.

Spričo vsega tega lahko sklepamo, da tudi kitajska milicija ne predstavlja resne vojne nevarnosti za zunanji svet. Mao Tse Tung hoče, kot pred njim že drugi diktatorji, le zastraševati svetovno javnost z ogromnimi številkami o svoji oboroženi sili in predvsem zato, da bi imel od tega kako politično korist.

Vendar pa ni podcenjevali militarizma sedanjih kitajskih voditeljev, ker na daljši rok bi vendarle lahko postal nevaren, zlasti če bi se Mao Tse Tungu in njegovim posre-

žilo rešiti tehnične probleme prevoza, preskrbe in zlasti industrializacije. Atomske bombe, kot vemo, že imajo. Preteklo bo sicer še precej šasa, preden bodo imeli tudi vse drugo, kar zahteva atomska oborožitev, toda nekoč bodo imeli najbrž tudi to, ker v svojem fanatizmu in nezaupanju do sveta prej ne bodo mirovali, totalna oblast nad kitajskim narodom pa jim dovoljuje, da iztisnejo iz njega vsa potrebna sredstva za uresničevanje ciljev svoje notranje politike in oboroževanja. Nedvomno računata z možnostjo takega razvoja na Kitajskem tako Amerika kot Sovjetska zveza in se na tistem pripravljata nanj. Zelo verjetno je, da bi prišla Sovjetska zveza celo prej pod udar sovjetskega militarizma kot Združene države.

Zato morda niso povsem zgrešene napovedi, da bo zlasti ta nevarnost prej ali slej zbližala Ameriko in Rusijo.

Šibkosti svoje 30-milijonske milicije, pa se gotovo zaveda tudi kitajska vlada, r ostaja kljub hudim ameriškim bombardiranjem oporišč v Severnem Vietnamu v vojaškem pogledu čisto pasivna. Zadovoljuje se z retoričnimi grožnjami in demonstracijami.

A tudi Severni Vietnamci si gotovo ne želijo, da bi postali le kitajski protektorat.

Nadškof o manjšinah in o mladini

(Nadaljevanje s 1. strani)

zavrže narodno zavest, v nevarnosti, da zgubi tudi vero, zakaj pri obeh gre za to, kar je v človeku najgloblje. Človek se z Bogom najbolj iskreno pogovarja v materinskem jeziku. Žal imajo naši rojaki za mejami premalo takih, ki bi jim narodno zavest budili in vžigali. Občudujem pa naše manjšine, ko s tolikim pogumom opozarjajo oblasti svojih dežel na spolnjevanje mednarodno sprejetih obveznosti.

»Ali bi želeli kaj posebnega povedati tisti naši mladini, ki ceni vse, kar je tujega, premalo pa spoštuje naše verske in narodne svetinje?«

»Mislim, da je vaša sodba o današnji mladini prestroga. Govorim predvsem o mladini, ki iskreno veruje. Naša mladina je zdrava in ima mnogo idealnega poleta. Zato vanjo zaupam. Spominjam se, kako smo v ljudski šoli kmečki otroci vedno za malico menjavali kruh z delavskimi otroki. Oni so imeli radi našega črnega, mi pa njihovega belega. Pa nihče ni svojega zaničeval. Nekako tako bo z mladino, ki ceni tudi tuje vrednote. Naj se nauči tujih jezikov! Kolikor jezikov kdo zna, toliko oken mu je odprtih v široki svet. A topel dom je le eden: domovina, katera nas duhovno hrani in oblikuje. Res je, da je tistega romantičnega in sentimentalnega domoljubja že davno konec. Tiste nedeljsko razpoložene Slovenije, o kateri često še sanjajo naši izseljenci, ni več. A tudi domovina s kadečimi se tovarniškimi dimniki, ropotačimi stroji in brnečimi avtomobili je vredna ljubezni. Domovina je mati... Le pišite o naših svetinjah, tudi o naši verski zgodovini. S tem boste vzgajali pristno domoljubje, ki je kakor ljubezen do rodne matere prelepa vrлина.«

Konec pusta - rojstvo pomladi

Pustnega norenja in veseljačenja je na pepelnico konec. Začne se resna doba posta in dela. Prebujati se začne tudi narava, ki je doslej spala.

Kakor vsi prelomi v človekovem celoletnem življenju in delu, tako je tudi prehod iz pusta v post ohranil v ljudskem izročilu in v njegovih navadah marsikaj svojkega. Jedro ljudske kulture, folklor, šeg in navad je še vedno na podeželju. Njih bistvo je zasidrano v nekdanjih pol verskih navadah in obredjih, in segajo še v daljna stoletja.

Take so tudi navade ob prehodu iz veselega pustnega časa v resno postno dobo, ki se začenja s pepelnično sredo. Ta dan je z dopoldnevom že v postu, popoldne pa je kljub resnobi še pustno maskiran; nekam narobe je zasuknjen, kakor da pust še noče prepustiti prvenstva postu.

Stara navada je, da se opolnoči konča pustno rajanje. Še pred vojno so na pustni torek opolnoči zvonili z enim zvonom v znak, da se začne sveti postni čas. V Gorici je v nekdanjih letih hodil po plesiščih in barjarjih stari župnik s Placute. Godcem in mehačem je ukazal še zadnji »stajariš«, nato pa spat in jutri zjutraj točno vsi k pepečenju. Tudi »župan« s Placute z avstrijsko ofircsko kapo na glavi je hodil nekam majavo po blagoslovljeni pepel.

Ko je bil ta prvi postni obred opravljen, se je mladi svet spomnil veselega pusta. Pravzaprav, treba ga je bilo dostojno pokopati in krmežljavi pepelnični poopldan je bil menda pravi čas za pol smešen, pol resen pokop.

V tržaški okolici je še danes v navadi pokopavanje pusta, ki se obnavlja v modernih oblikah izstreljevanja v zrak kot namig na vesoljske rakete ali shranjevanja pusta v novodobne hladilnike. Pokopavanje pusta so uprizarjali vaški fantje po Vipavski dolini in Goriški okolici s slamnato lutko, katere so vlekli v procesiji do potoka in jo

vrgli v vodo. V Gorici se je tak obred izvršil s pevmskega mosta navzdol. Pogrebci so se seveda nato tožili v krčmi pri Gyri ali Mihi Malti v začetku drevoreda. Ponekod je bila navada, da so »babo žagali«; med oglušujočim razbijanjem po starih ponvah in loncih so vlekli skozi vas s slamo nagačeno lutko in so jo pred vasjo prežagali ali bolje, razcefrali. Tudi ta navada ima svojo podstat v starem verovanju o preganjanju audobnih duhov pred začetkom pomladi in poljskih del.

Ponekod, zlasti v severnih slovenskih krajih, ima isti pomen sežiganje lutk, oblečenih v stare cunje; imenovali so jih »pehtre«. Na pepelnično sredo so netili tudi »pustne ognje« po gričih.

Najbolj so pa bila prizadeta »štimana« dekleta, ki so med pustom hodila po vseh plesiščih in pometala vse »barjarje«, a si niso dobile fanta. Takšne so ugledale po Vipavskem na pepelnico zjutraj slamnatega možica, obešenega na drevo pod oknom. Pa še na drug način so si jih fantje privoščili. Njim v posmeh so vlekli na pepelnico ploho mimo njihovih hiš, kar naj bi pomenilo, da je prišel k hiši namesto ženina kos lesa.

Takšne so bile navade, ki so se odvijale in končavale na prvi dan posta. Prešerno veseljačenje se je umikalo kislim obračunom, pa tudi resnim občutkom, da je s pomladjo nastopil zopet čas dela in obnove v človeku in v naravi.

»RUSKA« EPIDEMIJA

Po epidemiji »španske mrzlice« ob koncu prve svetovne vojne nas je obiskala leta 1957 »azijska«, letos nas pa napada »ruska«. Ime je dobila po svojem prvem pojavu v Leningradu. Od tam se je preselila na Po'jsko, kjer je okužila v Varšavi polovico prebivalcev; razširila se je v skandinavske kraje in skočila čez Atlantik celo v Ameriko.

Po južnih krajih Italije je že spravila v postelje dosti ljudi. V Rimu je manjkalo prejšnji teden v šolah in uradih 15 odstotkov šolarjev in uslužbencev. Zdaj jo imamo tudi pri nas. Po seznamih goriškega pokrajinskega zdravnika je prizadela že 15 odstotkov meščanov. K sreči ni tako huda, kot »španska« in »azijska«; poneha že v nekaj dneh. Zdravniki priporočajo, naj od »ruske« influence napadeni uživajo dosti pomarančnega in limonovega soka, ki vsebuje vitamine C.

MEDNARODNI KONGRES ZA SOCIALNO PSIHIATRIJO

Tak kongres je bil pred nekaj tedni v Londonu. Udeležba iz Italije je štela nad 40 strokovnjakov in profesorjev, ki so tudi predložili 25 znanstvenih poročil. Psihiatrična klinika univerze v Milanu je poročala o samomorih med mladinci, ki zapuščajo kmečko delo in se preselijo v industrijske kraje, kjer se pa ne morejo prilagoditi novim razmeram. Poročevalec je poudaril, da bi v tem oziru potrebovali posebno pažnjo južnjaki, ki se iz južne Italije selijo na sever.

Nobelova nagrada in ženske

Nobelove nagrade imajo svoj začetek, kot marsikatera zgodovinska prelomnica, v priprosti stvari — v časopisnem oglasu.

Proti koncu prejšnjega stoletja je iskal švedski inženir Alfred Bernhard Nobel preko časopisnih oglasov sposobno tajnico za svoja podjetja. Oglasila se je grofica Berta Kinsky, inteligentna ženska, ki je postala svetovnoznana pod zakonskim imenom Berta von Suttner. Imela je velik vpliv na inženirja Nobela, izumitelja dinamita. Na njen nasvet se je odločil, da je vse svoje velikansko premoženje volil za ustanovitev Nobelovih nagrad, za svetovni mir in za kulturni razvoj človeštva.

Ženska je botrovala tej visoko človečanski ustanovi. Ena izmed prvih je bila prav ženska, in sicer Berta von Suttner, ki je bila odlikovana z mirovno nagrado leta 1905. Napisala je knjigo »Die Waffen nieder«, Dol z orožjem, ki je rodila velikan-ska mednarodna gibanja za svetovni mir.

Suttnerjeva je odprla vrsto ženskih Nobelovih nagradjenk. Za njo sta bili odlikovani še dve odlični pobornici za svetovni mir; ti sta Američanki Jane Addams in Emily Greene Balch. Za medicino je doslej prejela Nobelovo nagrado samo ena ženska, in sicer biokemičarka Gerth Coper. Najbolj znana Nobelova odlikovanka je Marija Curie, ki je odkrila radij. Osem let pozneje, to je 1911, so jo drugič odlikovali. Najvišje znanstveno priznanje si je zdaj zaslužila z raziskovanji v kemiji. Iz te vede je dobila odlikovanje samo še ena ženska, in sicer njena hčerka Irena Joliot Curie.

Med nositeljicami Nobelovih nagrad je pa največ pisateljic: Selma Lagerlöf, Sigrid Undset, Grazia Deledda, Gabriele Mistral in

Američanka Pearl S. Buck za svoj kitajski roman »Dobra zemlja«. Po dolgem času je letos zopet ena ženska prejela Nobelovo nagrado. Ta je Dorothy Hodgkin, profesorica kemije na Oxfordski univerzi, ki je priporila v znanstvenem svetu ugled s proučevanjem zgradnje molekul.

VOZITE PREVIDNO!

Ministrstvo za promet in javna dela pripravlja posebne popravke k cestnemu zakoniku z namenom, da se vcepi vsem avtomobilom zavest previdne vožnje. Najvažnejša sprememba se tiče odvzema šoferske dovolilnice. Doslej je veljalo pravilo, da se ukine vozno dovoljenje po treh hudih prestopkih prometnega zakonika. Odslej pa se bodo ukinitve dovolilnice že po dveh takih prestopkih.

Pravilno bi bilo še dodati, da bi se ne smeje izdajati šoferske izkaznice mladostnikom.

UMRLI SO

Na Vrhu v beneški Sloveniji so pokopali znanega gostilničarja, 73-letnega Avgušтина Devetaka. Družini izražamo naše sožalje.

V soboto je umrla gospa Alojzija Drnovšek vd. Klun iz Rojana Verniš. Letos 9. junija bi bila dopolnila 101 leto. Doma pa je bila iz Jazem pri Zagorju ob Savi. Domačin in sorodnikom naše sožalje.

V nedeljo dopoldne se je pri Fernetičih, na poti demov smrtno ponesrečil z avtomobilom g. Djuro Fernetič. Star je bil šele 33 let. Čeprav iz južnih krajev, je govoril slovensko kot vsak domačin. Zapustil je ženo Slovenko in dva otroka. Naše iskreno sožalje hudo prizadeti družini.

BOMBARDIRANJE SEVERNEGA VIETNAMA

Zadnji teden so ameriška in južnovietnamska letala večkrat v močnih jatah bombardirala vojaška oporišča v Severnem Vietnamu, o katerih menijo Američani, da služijo za pošiljanje preskrbe in okrepitev gverilcem v Južni Vietnam. Glavnega teh letalskih napadov se je udeležilo okrog 150 letal, ki so odvrгла skupno 200 ton bomb. Pri enem teh napadov so izgubili Američani 6 letal, kar dokazuje, da severnovietnamska letalska obramba ni tako šibka.

Po priznanju samega severnovietnamskega tiska civilno prebivalstvo doslej ni imelo večjih izgub, po čemer se da sklepati, da bombardirajo Američani in Severnovietnamci res samo vojaške cilje. Mednarodni komunistični tisk trdi, da so ti napadi »dejanja odkritega mednarodnega banditizma«. Toda tako zmerjanje seveda ne bo zavrlo niti napadov niti prineslo rešitve. Pot do rešitve je samo ena: pogajanja s poštenimi nameni in predhodna ustavitev sovraštva, s čimer pa bi morali seveda začeti gverilci, ker so oni v ofenzivi. Druga možnost je samo nadaljevanje bojov do končne odločitve z orožjem. To pa lahko privede tudi do velike vojne v Aziji in morda na vsem svetu.

Tržaškega

PISMO DUHOVNIKOV NAŠIM DRUŽINAM

Slovenski duhovniki na Tržaškem in Goriškem so poslali v teh dneh skupno pismo vsem našim družinam; svoje rojake obveščajo o zgodovinskem 7. marcu, ko se začne služba božja v materinskem jeziku. Dobrohotno pismo objavljamo tudi v našem listu z željo, da bi po zgledu sv. Cirila in Metoda spremenjena služba božja še bolj družila in trajno vezala vse Slovence dobre volje!

(Uredništvo)

Spoštovani rojaki!

Dovolite, da se slovenski duhovniki na Tržaškem in Goriškem obračamo na Vas s posebnim pismom, ki vas želi opozoriti na izredno važen dogodek v zgodovini našega naroda, posebno še tukaj na Primorskem.

Dočakali smo namreč čas, ko je poleg drugih živih jezikov tudi naš dragi materin jezik povzdignjen na oltar: s 7. marcem postane tudi pri nas za Slovence uraden bogoslužni jezik slovenščina.

Tako je sveta Cerkev po dolgih 1000 letih v celoti sprejela najbolj naravno in uspešno jezikovno načelo, ki sta ga razglašala slovanska apostola sv. Ciril in Metod: pred Bogom so vsi jeziki enaki in vsak narod naj v svojem jeziku Boga časti.

Mnogi naši rojaki so še v bližnji preteklosti za svoj jezik morali mnogo trpeti. Posebno oni in z njimi vsi primorski Slovenci se moramo zato bogoslužja v domačem jeziku resnično vzveseliti. Če je v nas le količkaj narodnega čutenja, ne smemo dopustiti, da bi tako velika kulturna pridobitev šla mimo nas brez odmeva.

Toda stvar ima še globlji pomen. Končno moramo vsi priznati, da je človek ustvarjen za neki višji cilj: napredovati mora v dobrem, posebno v medsebojni ljubezni, slednjič pa doseči trajno srečo. K temu pa nam kristjanom najbolj pomaga, če radi zahajamo k nedeljski maši in če potem skušamo iz nje tudi živeti. In bogoslužna obnova, ki sto pi v veljavo 7. marca, ima prav ta namen: približati nam hoče sv. mašo in nas tako duhovno obogatiti in osrečiti za čas in večnost.

Zato s posebno ljubeznijo vabimo zlasti tiste naše rojake, ki so se zaradi posebnih razmer in krivic verskemu življenju odtujili: poskusite se znova približati Cerkvi, Kristusu, Bogu. Videli boste: ne bo Vam žal. Zdaj je čas. Ne zamudite najbolj ugodne prilike. Slovenska maša je namenjena v prvi vrsti Vam.

Dragi rojaki, očetje, matere, fantje, dekleta in otroci: V nedeljo 7. marca in potem vse nedelje in praznike — na svidenje pri slovenski maši!

V upanju, da nas boste prav razumeli, Vas toplo pozdravljajo

Vaši slovenski duhovniki
na Tržaškem in Goriškem.

Trst — Gorica, 25. februarja 1965

ROJAN

Opozarjamo vse vernike naše fare, da se bo opravila v nedeljo ob 9. uri sv. maša v župni cerkvi po novih liturgičnih odredbah. Gotovi deli mašnega opravila se bodo molili v slovenskem jeziku, in sicer skupno vsi verniki. Vabimo vse slovenske farane, da se v polnem številu udeležijo bogoslužja v materinem jeziku.

Nabrežina:

PRVA SEJA OBČINSKEGA SVETA

V ponedeljek, 1. t. m., je bila prva redna seja novega občinskega sveta. Župan Legiša je sporočil, da je porazdelil resorje posameznim odbornikom. Porazdelitev je naslednja: župan je prevzel resor za osebje in vodstvo matičnega in anagrafskega urada; podžupan Corberi resor za finance in knjigovodstvo; odbornik Terčon resor za kmetijstvo, jusarske zadeve in bogoslužje; odbornik Fabris: javna dela; odbornik Bandini: turizem in šport; odbornik Clon: zdravstvo in higiena; odbornik Colomban: šolstvo. V tej zvezi je župan poudaril naloge in dolžnosti, ki po zakonu pritičejo županu, in sicer da koordinira in nadzoruje delovanje posameznih resorjev ter da je odgovoren za poslovanje uprave.

Župan je nato sporočil, da je ob 20-letnici nasilne smrti znanega italijanskega tržaškega protifašističnega bojevnika Eugenia Curiela poslal posebno brzojavko v Padovo, kjer so v nedeljo počastili spomin njegove smrti. Po kratkih besedah svetovalca Visintina je občinski svet na županov predlog počastil žrtev fašističnega nasilja z enominutnim molkom. Svet je zatem prav tako na županov predlog sklenil slovesno proslaviti 20-letnico rezistence. Program proslave bo določen v kratkem. V imenu občinskega odbora je župan še predlagal svetu v odobritev resolucijo, ki obravnava vprašanje ladjedelnice Sv. Marka v Trstu. Svet se pridružuje protestom proti nameravani ukinitvi ladjedelnice in poziva vlado, naj posreduje, da se namera ne uresniči. Resolucija je svet odobril soglasno.

Po krajši razpravi je občinski svet sklenil naprositi Zavod za razvoj šolskih zgradb (ISES), naj prevzame gradnjo novih otroških vrtcev v Devinu in Sempolaju in nove srednje šole v Sesljanu. V tej zvezi je svetovec Marušič opozoril na potrebo, da se zgradi nova šola tudi v Slivnem. Župan je odgovoril, da bo vprašanje prišlo na dnevni red na eni prihodnjih sej. Na koncu je svet odobril preliminarno pogodbo med občino in gospo Cic'itiro iz Trsta, po kateri bo občina postala lastnica precejšnjega zemljišča v devinskem portiču.

Dolina:

Z OBČINSKE SEJE

Dolinski občinski svet se je v četrtek prejšnjega tedna sestal na izredi seji in obravnaval celo vrsto vprašanj, ki so pravzaprav redne uprave. Izjemo je morda predstavljala le resolucija o vprašanju tržaške ladjedelnice Sv. Marka, kateri grozi nevarnost, da bo ukinjena. Občinski svet se je v imenu prebivalstva dolinske občine pridružil protestom drugih ustanov, združenj in sindikatov ter pozval pristojna oblastva, naj posredujejo, da bo ladjedelnica mogla nadaljevati s svojim delom.

V razpravo je prišlo tudi vprašanje prevajalca, ki ga je občinska uprava nastavila glede na dejstvo, da v tej mandatni dobi nekateri svetovalci ne znajo slovenski, ki je jezik večine članov občinskega sveta. Pristojni prefekturni odbor pa noče odobriti izdatka za tolmača, češ da lahko to delo opravlja občinski tajnik. Svet je sklenil vztrajati pri svojem stališču, ker je znano,

da je občinski tajnik hkrati zapisnikar in je zato nemogoče od njega zahtevati, naj bo tudi prevajalec.

Svet je sklenil prirediti proslavo 20-letnice rezistence in nakazati prispevek organizatorjem letošnje pustne prireditve v Boljuncu. V tej zvezi so svetovalci Slov. skupnosti opozorili odbor, naj podobne prispevke nakaže tudi za druge prireditve.

ZAHVALA

Prisrčno se zahvaljujemo vsem, ki so z nami sočustvovali ob nenadni izgubi našega nepozabnega moža, očeta in sveka

Antona Cerkenika

Toplo se zahvaljujemo ravnateljstvu, profesorskemu zboru, kolegom in dijakom trgovskega zavoda v Trstu, cerkvenim pevcem, darovalcem vencev in sveč ter vsem, ki so na kateri koli način počastili njegov spomin.

Zaljubljeni družini
CERKVENIK in SIMČIC

Trst 4. marca 1965.

Beneška Slovenija

Špeter:

SNEG IN POPLAVE

Kar so stari ljudje napovedovali, to se je uresničilo tudi letos, namreč, če februar ne pripelje zime, jo pa marec kar pahne v deželo. Predzadnji dan pusta je pritisnilo slabo vreme. V višjih krajih sneži že tri dni in prav pošteno. Ljudje se boje snežnih plazov. Ceste so bile v torek že tako zasnežene, da se je ponekod ustavil avtobusni promet, kot na primer proti Podbonescu. Nekateri gorske vasi so pa kar odrezane od dolin. Matajur je pokrit z več kot en meter debele snežno odejo.

V dolinah so pa pritoki Nadiže narastli in prestopili bregove. Malina in hudournik Grivo so že poplavlili precej na široko njive in polja. Zdaj se vidi, da vsa zasilna uravnava hudournikov nič ne pomaga. Deželna vlada bo morala prav tej zadevi posvetiti največjo pažnjo, ker nam vode odplakujejo še tisto malo rodovitne zemlje, kar je imamo.

Brdo:

VODA IN CESTE

V naši občini je postala vas Zavrh že na široko znana po svojih podzemeljskih kraških jamah. Zato menda so imenu Villanova dodali še priimek »de'le grotte«. Zavrh bi pa moral že več let sloveti še po neki drugi kraški posebnosti in to je — po pomanjkanju vode. Še bolj čudno je to, da morajo vaščani plačevati prispevek za vodovod, katerega pa nikjer ni, oziroma vsaj vode ne. Že tri leta morajo hoditi naše ženske tudi po pitno vodo pol ure daleč k starim studencem. Kaj pomeni taka hoja po ozkih in zaledenelih stezah s škafo in glavi si pač lahko mislite. Kolikokrat je že kateri spodrsnilo in je zletela posoda z vodo po strmini. Gorje pa če bi izbruhnil zdaj še kak požar. S čim bi ga gasili? Zadnji čas je torej, da se občina zavzame za urejeno napeljavno vodo v vas.

Poleg vode nam manjkajo tudi dobre ceste. Po spodnjih vaseh v dolu so še nekam v redu. Pot iz doline do središča občine pa je že hudo potrebna popravil. Potrebno bi jo bilo razširiti, presekati nevarne ovinkke in jo bitimirati. Sliši se, da so oblasti že dovolile 20 milijonov kredita za popravilo. Vendar teh milijonov še od nikoder ni.

ZIVAHNA OBCINSKA SEJA

V petek zvečer so občinski svetovavci dolgo — do pol dveh zjutraj — in prav živahno sejali. Polemika se je vnela, ko je liberalni zastopnik Majo vprašal župana, kje je vzrok, da gradbeno podjetje Pierobon ni dobilo občinskega dovoljenja za stavbo v ulici della Bona in podjetje Franzot v ulici Fanti. Demokristjan Terenzio je še bolj ostro nastopil. Dejal je, da je županovo zavračanje nedopustno, zlasti zdaj ob stavbinski krizi, ko je več kot 12 odstotkov stavbinskih delavcev brezposelnih. Zgradba v ulici Bona je preračunana na 900 milijonov lir; od teh bi delavci zaslužili okrog 500 milijonov in brezposelnost bi se zmanjšala. Socialist Zuliani je dodal, da gotova podjetja hitro pridejo do stavbnih dovoljenj, druga pa ne. Pritisnil je še zgovorni komunistični svetovavec Battello in ozračje je postajalo vedno bolj vroče.

Župan je odgovarjal, da bi se dela za prvo stavbo tako imela začeti šele leta 1967 in da torej ni nikake sile, podjetju Franzot, ki bo zgradilo tri poslopja s šestimi nadstropji v znesku 400 milijonov lir, pa je že bilo izdano zadevno dovoljenje. Interpelanti z odgovorom niso bili zadovoljni.

Nasprotovanje županu je prišlo do izraza pri načelniku demokristjanske skupine odvetniku Culotu, ki je tudi zapustil sejo, češ da župan ne sprejema njegovih predlogov.

Kljub pozni uri je občinski svet prešel na volitve svetovavcev v odbor šolskega patronata, v katerega je izvoljen tudi prof. Bratina; v davčne prizivne odbore in v vodstvo zavoda Dante Alighieri.

VOLILNI UVOD

Pokrajinska tajništva skoro vseh strank na Goriškem se že zbirajo na seje za pretes bodočih upravnih volitev. Po mnenju večine bodo volilci poklicani k žaram 20. junija. Dokončni datum pa še ni določen.

Kljub negotovosti smo pa že imeli v mestu prvo volilno zborovanje. V kino dvorani Verdi je govoril v nedeljo dopoldne komunistični poslanec Ingraio. Ne prav številni poslušalci so sledili njegovim izjavam o krizi gospodarske politike levega centra in o potrebi preusmeritve naše zunanje politike. Komunistični politik je ob ravnaval, seveda s stališča svoje stranke, splošno zanimiva vprašanja, toda misli je odeal v skoro nerazumljive oblike, kakor je pač danes navada pri poklicnih politikih, ki tako zapleteno »pojasnjuje« politična vprašanja, da ostanejo večini nejasna.

Sovodnje:

VENDAR NEKAJ

Gozdarsko nadzorstvo goriške pokrajine je poslalo kmetijskemu ministrstvu v Rim predloge za bonifikacijo v goriški pokrajini v znesku 471 milijonov lir. V predlogu za izboljšanje ozemlja je vključeno tudi okrožje ob spodnjem teku Vipave, ki obsega zemljo v Zagraju, Gabrijah in Sovodnjah. Ozemlje, ki pride v poštev za melioracije obsega 50 kvadratnih kilometrov. Stroški za ta dela so preračunani na 50 milijonov lir in država naj bi po predlogu prispevala 90 odstotkov. Predvideno je pogozdovanje gorskih pobočij pod Vrhom in ureditev rečne struge. V pogozdenem pasu bodo izpečlane tudi steze za pešce in obrambni zidovi, da se ne bo zemlja posipala. Posebni zneski, vedno le po predlogu, bodo določeni tudi za izboljšanje cest, električnih napeljav in pašnikov.

NEUREJENA KANALIZACIJA

V časopisih beremo, da se mestni odbornik za javna dela zopet udeležuje sestankov s prebivavci raznih mestnih četrti, kjer obravnavajo krajevne zadeve in potrebe. Take vrste pogovori z meščani iz oči v oči so vsekakor potrebni in koristni, ne glede na bližnje občinske volitve. Eden takih razgovorov je bil prejšnji teden v Straži-
cah.

Potrebno pa bi bilo, da bi si občinski odborniki včasih tudi sami ogledali stanje in potrebe na kraju samem. Tako na primer se pritožujejo prebivavci z Livade, ki uporabljajo ulico Palladio pod uršulinskim zidom. Cesta je asfaltirana, pločniki so skoraj vzorno urejeni, a kaj pomaga, ko pa dere ob vsakem deževju kar potok vode po cestišču, ker so menda povodniki in odtoki zamašeni. Ko dirjajo mimo avtomobili, oškropijo pešce do kolen kljub lepim pločnikom. Isto se dogaja tudi številnim šolar-
kam, ki hodijo v uršulinski zavod. Lepa cesta, a urejena kot potočna struga.

Oslavje:

VOJNI OSTANKI

Malo manjka, da bo minilo pol stoletja od prve svetovne vojne, a še vedno se kaže njene posledice. Od Kalvarije, preko Oslavja do Sabotina, koder so se vijugali avstrijski in italijanski strelski jarki, se še vedno najdejo izstrelki in municija, ki ogražajo življenje ljudi. Prejšnji teden so zopet našli nad Oslavjem blizu hiše posestnika Karla Drufovke kar deset cevi, polnih ekrazita, kakršne so rabili v vojni za razstreljevanje žičnih ovir. Posestnik je kopal zemljo za nove trte in še sreča, da ni udaril s krampom po nevarnih cevih.

Prav tako so našli ljudje v gmajni na Kalvariji na podgorskem pobočju stare avstrijske granate, ki se niso razpočile. Te dni tudi vidimo po zidovih lepake, ki opozarjajo na nevarnost nerazpočenih izstrelkov. Ali bi ne bilo bolj umestno, da bi varnostna oblast poslala na ogrožene kraje strokovnjake z Geigerjevimi aparati, da bi izsledili in razstrelili nevarne vojne ostanke?

SESTANEK STARŠEV

V nedeljo dopoldne so se zbrali k sestanku starši dijakov in dijakinj slovenskih višjih srednjih šol. Udeležba je bila kar lepa in je dokazala zanimanje družin za šolo.

Ravnatelj Rožič je v uvodnem nagovoru orisal učno in pedagoško stanje na teh šolah, ki vzbuja glede večine dijakov upanje na pozitivne uspehe. Omenil je tudi, da bo s prihodnjim šolskim letom odprta slovenska srednja šola trgovskega značaja.

Nadalje je ravnatelj opozoril navzoče, da se pripravljajo ob 20. obletnici slovenskih srednjih šol v Gorici jubilejna izdaja šolskih Izvestij, ki bo izšla proti koncu maja. Dobro bi bilo, da bi to prizadevanje podprle vse naše ustanove in slovenska javnost.

Ko so se starši seznanili z novimi pobudami v našem šolstvu, so se zvrstili pri posameznih predmetnih profesorjih, ki so jim dajali pojasnila o učnih uspehih in vzgojnem napredku njihovih sinov ali hčera.

Roditeljski sestanek je imel prav dober uspeh.

KAJ BO S KONZORCIJEM?

Kmetijski konzorcij v Gorici je zaprt in nad 60 nastavlencev je dobilo odpoved. S tem v zvezi se po Gorici marsikaj šušlja, zlasti zato, ker ni oblast še ničesar sporočila. Pravijo, da znaša primanjkljaj okoli 200 milijonov lir. Nam se zdi ta številka pretirano visoka, saj je moral nadzorni odbor vsako leto pregledati račune in kontrolirati. Preko noči ne nastane tak primanjkljaj. Najbrž je delovanje marsikogar bilo v nesoglasju s kazenskim zakonikom. Govore o velikih nakupih vina izven province. Čemu so bili ti nakupi? Ali zato, da bi goriški vinogradniki lažje prodajali svoje vino? Govorijo o nakupu 80, 100 ali celo 200 televizorjev. Ali so jih hoteli postaviti v hlevih? Pravijo, da so imeli v upravi glavno besedo ljudje, ki niso iz naših krajev. Kdo jih je nastavil? Kdor je zakrivil, naj plača. A nedolžni ne smejo trpeti.

In kaj sedaj? Na isto mesto se bo vsedel kmetijski konzorcij iz Vidma. Bajé so temu ponujali, naj sprejme dobro in slabo, aktiva in pasiva. Pa ni hotel. Novo podjetje bo imelo drugo osebje, a kaže, da bo nastavilo tudi nekaj prejšnjih, saj je bilo med prejšnjimi nastavlenci tudi precej sposobnih in poštenih.

PRIZNANJE DIPLOM

Goriški šolski skrbnik daje v vednost brzojavno sporočilo prosvetnega ministra glede priznanja diplom profesionalnih učnih zavodov. Posebna komisija poslanske zbornice je že odobrila njih priznanje. Čaka se še na odobritev v senatu, kar se bo zgodilo v najkrajšem času.

Podgora:

POČASEN KONEC

Post je že sam po sebi pust čas, konec je prešernosti, vreme puščobno, doba pri-
trgovanja. V Podgori in okolici bo pa žal letos še bolj post kot druga leta. Prav za začetek je sporočilo združenje industrijalcev vsem trem sindikatom, da je odpust-
nih iz koncerna p lgorških tkalnic, to se pravi v Podgori in v Ronkah, nadaljnih 300 uslužbencev. Vest je potrdil na pepelnico tudi tržaški radio. V Ronkah je ostalo brez dela in brez plač 45 delavcev in delavk, v Podgori pa 226 v tkalskem oddelku in 29 v oddeku umetnih vlaken. Večina teh je prejela mezo pri dopolnilni blagajni, na podlagi sporazuma, sklenjenega v septembru lanskega leta. Določena doba šestih mesecev pa poteka prav danes 3. marca, in je torej z jutrišnjem dnem 300 delavcev in delavk na cesti; to se pravi z družinami vred tisoč do tisoč dvesto ljudi. Odpust pomeni silen udarec ne samo za delavce, marveč tudi za trgovce in javne lokale v Podgori in v okolici, odkoder hodijo ljudje na delo v tkalnice.

Ravnateljstvo tovarn navaja za svoje ukrepe vedno isti vzrok, namreč da nima več naročil iz inozemstva. Tkaška industrija zadnje čase v državi na splošno nazaduje. V Podgori pa igrajo pri tej krizi gotovo še drugi momenti svoje vloge. Ne najdejo se pa še odločni možje, ki bi stvari pogledali do dna. S samimi demonstrativnimi povorkami se kriza ne bo rešila.

IZ KULTURNEGA ŽIVLJENJA

Pisatelj in cenzura

»Pisati v Španiji pomeni jokati.«

Larra (1808-1837)

Francov režim je dal zapreti mladega pisatelja Juana Goytisola, ker je z neko izjavo javno podprl stavkajoče delavce. Goytisolo je bil Francu že dolgo trn v peti, posebno zaradi informativnih člankov, ki jih je pisal za italijanske in francoske časopise in revije. To je skoraj ravno tako nevarno kot podpiranje stavkajočih delavcev. Povzetek iz članka, ki ga je napisal lani poleti za »Giorno«, nam bo gotovo razkril marsikaj zanimivega.

»Za marsikaterega svobodnega in pogumnega duha je prisotnost cenzure, nadzorstvo nad časopisjem, togost družbe, v kateri živi, sredstvo, ki ga lahko vzpodbuja. Takrat, ko se težave stranjujejo in ovirajo večajo, klone marsikateri slabši. Toda istočasno je to posebna koristna šola za disciplino. Pri nas je vse lahko; zavidam vam vaše težave.« Tako je nekoč neki francoski književnik govoril Goytisolu. Ko pa je ta začel o tem razmišljati, je prišel do malo drugačnih zaključkov.

Goytisolo pravi, da so Španci lahko ponosni na učinkovitost svojih cenzorjev in policajev, zakaj ni bilo vlade, ki bi ne bila tako ali drugače obogatila tovrstno državno delovanje. Seveda je namen tega delovanja v tem, da prepreči, da zaide pošten državljani v nevarno močvirje svobode in demokracije. Danes sicer ne sežigajo več pisateljev kot nekdaj v dobi inkvizicije, ali pa njihovih del, kot se je to dogajalo še v 19. stoletju, pa tudi še v novejšem času, vendar ta institucija ni niti najmanj izgubila na svoji moči in učinkovitosti.

Toda ne samo cenzura, tudi časopisje se zani-ma za literarno življenje. Poleg nekaterih neodvisnih revij kot »Insula«, »Papeles de Son Armand«, ki jih malokdo bere, obstojajo še tiste, ki jih vzdržuje ministrstvo za informacije in ki spadajo vse seveda v sam vrh intelektualnega ustvarjanja. To so »El español«, »Poesia española«, »La Gaceta literaria«, katera bi se pa lahko mirne duše imenovala tudi »Gaceta filatelica« ali pa »della Borsa«, ne da bi ji bilo treba spreminjati vsebine. Vse te revije pomagajo cenzuri pri krepitvi domovinskih kreposti in koristi. Odnos teh revij in časopisja do španskih pisateljev je odvisen od tega, ali se to prilagaja državnim morali in njenim socialnim parolam ali ne.

Goytisolo pravi, da pozna špansko časopisje zelo enostavno zdravilo, ko gre za te zadnje, romantične individualiste, ki so največkrat površ se nezadovoljni in razočarani: molk. Romanopisec n. pr. podpiše neko izjavo, v kateri zahteva tako absurde stvari, kot sta svoboda besede in spoštovanje pravic človeške osebe, ali ki daje nenadne izjave tujim časopisom. Toda tako nenormalno vedenje je treba seveda na primeren način odpraviti. Toda na kakšen? Pisatelja eliminirati? Ga prisiliti na večmesečni počitek?

Po mnogih letih izkušenj, nadaljuje Goytisolo, so specializirani funkcionarji odkrili bolj učinkovito sredstvo: v prihodnje, njegovega imena ne omeni nobena revija in časopis.

Goytisolo zna povedati, da je postopek učinkovit in da se po nekaj mesecih takega zdravljenja bolnikovo stanje prej ali slej precej izboljša. Toda vedno se najde kdo, proti kateremu vse to ne poma-ga. V tem primeru zagradi časopisje po bolj energičnem sredstvu. Lepega dne izve dotični iz časopisja, da je slepar, lažnivec itd. Zgleda, da povsem tem mnogi ozdravijo. V drugačnem primeru je boljše, da jo tisti pisatelj odkuri v tujino. Če se pa nekega dne kak emigrant ozdravljen vrne domov, tedaj se prično vsi zanimati zanj. Če spozna, da je popolnoma ozdravel, tedaj dobi stanovanje in denar za avtomobil.

Ljubezen španske družbe do njenih umetnikov ne pozna meja. Moralno in fizično zdravi pisatelji živijo pametno in v miru, zakaj tisti, ki so odgovorni za kulturo, pridno pazijo, da intelektualci ne bi zabredli v kake politične avanture, ki tako pretresajo manj previdne države.

Kar pa zadeva kronične bolnike, zadostuje, da pogledamo njihov zdravniški list. Za Garcia Lorc-a vemo, kako je končal. Miguel Hernandez je umrl, ko je užival vsiljeni počitek. Posmrtni ostanki A. Macharda, P. Salinasa, Luisa Cernude počivajo daleč od rodne zemlje. Drugi kronični bolniki kot Rafael Alberti in Jorge Guillén živijo od državljanske vojne naprej v emigraciji. José Bergamin se je leta 1959 sicer vrnil, toda leta 1963 je spet odšel kot neozdravljiv primer.

Če postopa španska družba tako z živimi uporniki, toliko bolj širokogrudno ravna z mrtvimi: danes objavljajo dela Lorce in Hernandez-a. Oblasti prirejajo uradne svečanosti Jimenezu in Machardu v čast. Z gotovostjo pa lahko trdimo, da bodo tiste, ki živijo v emigraciji, enkrat tudi primerno častili — po smrti, zaključuje Goytisolo svoja izvajanja. Kot primer omenja Luisa Cernudo, ki je nekdaj dejal, da vsaka dežela časti mrtve pesnike, manj pa žive. Po 25 letih molka so res odkrili obstoj Cernude. Tedaj so »kliknili: »Cernuda je umrl, torej naj živi Luis Cernuda!«

V. V.

»SLOVENSKI ETNOGRAF«

Pred kratkim je izšel nov zvezek »Slovenskega etnografa«. To bi morala biti revija, ki pa po vojni že vrsto let izhaja samo kot letni zbornik. Zdaj je izšel celo samo za dve leti skupaj. Ta zbornik vsebuje nad 30 daljših razprav, z okrog 120 likovnimi prilogami, ter pomeni lep prispevek k slovenski etnografski vedi.

Boris Kuhar, ravnatelj Etnografskega muzeja v Ljubljani, piše o 40-letnici tega muzeja. Marija Makarovič je prispevala spominski članek o življenju in delu odličnega slovenskega, zdaj že pokojnega etnografa Borisa Orla. Angelos Baš je napisal študijo o »Obuvalih na Slovenskem v 15. in 16. stoletju«. Znani etnograf Niko Kuret je objavil študijo o nosilcih slovenskih šemskih običajev. V njej raziskuje izvor šem na Slovenskem. Marija Makarovič je napisala tudi razpravo o motivu deklice - vojaka v ljudskih pesmih in povestih. Peter Petru je avtor razprave »Vprašanje izvora predalčne stene«.

Prispevke so objavili še Stane Mikuž, Angela Piskernik, ki je prispevala »Narodopisne paberke iz Lubnika pri Železni kapli«, France Stelč, ki piše o ljudskem izročilu iz Tunjic in iz Kamniške okolice, Ivo Pirkovič, ki obravnava nastanek žitnega kozolca na Slovenskem in meni, da je nastal kozolec sredi 17. stoletja na nekem fevdalnem posestvu v okolici Sent Jerneja na Dolenjskem, Jože Dular, ki piše o soseskih zidanicah v vzhodni Beli krajini, in še nekateri drugi, med katerimi najdemo prav znana imena. Omenimo naj samo še Dušana Ludvika, ki poroča o antičnem in ljudskem verovanju, in Milka Matičetovega, ki predstavlja javnosti »Pesme rezijanske« Stanka Vraza, delno objavljene leta 1841 in katere smo omenili že v našem poročilu o Trinkovem koledarju.

Kulturne novice

Letošnja razstava Evropskega sveta, ki bo od 26. junija do 19. septembra v Aachenu, bo pod naslovom »Karel Veliki« izčrpno prikazala umetnost in kulturo »karolinške renesanse«.

Starodavno sliko Rožensve Marije, ki jo že okrog 80 let častijo v romarski cerkvi v Pompejih, so odpeljali te dni v Rim, da jo bodo restavriral v vatikanskem restavratorskem zavodu.

V Amsterdamu so izročili znano Erazmovo nagrado za letošnji Charliju Chaplinu in švedskemu filmskemu režiserju Ingmarju Bergmanu. Dobila sta vsak okrog 10 milijonov lir.

Esej o slovenskem pesništvu v "Umani"

Pred kratkim je izšla zadnja lanska številka tržaške revije »UMANA«, katere odgovorna urednica je Aurelia Gruber Benco.

Naj omenimo najprej tiste prispevke, ki so za slovenskega bralca najbolj zanimivi. To je predvsem esej o sodobni slovenski poeziji, ki ga je prebral Drago Segar na sestanku italijanskih in jugoslovanskih pisateljev, ki je bil lani od 29. oktobra do 1. novembra v nekem hotelu v Cittadelli pri Padovi. Segov esej obsega dve strani revije. Na teh dveh straneh skuša podati fizionomijo današnjega slovenskega pesništva in orisati njeno vlogo v kulturi in življenju slovenskega naroda. V začetku citira neko slovito izjavo Josipa Stritarja o Prešernovih poezijah, nakar na kratko prikaže razvoj slovenskega pesništva od Prešerna do Kosovela. Sledi pregled poezije med obema vojnoma.

Omenja Zupančiča, Gradnika, Mirana Jarca, Klopčiča, Boža Voduška in Iga Grudna. Izmed srednje generacije, ki je pisala po vojni, omenja Udoviča, Bora in Vipotnika, nato pa naštevajo vrsto imen mladih pesnikov, kot na primer Levca, Minattija, Krakarja, Zlobca, Menarta, Zajca in Koviča. Med tistimi, ki so najodločnejše prelomili s tradicijo in z informalističnim akademizmom, navaja predvsem Jožeta Udoviča, Daneta Zajca in Kajetana Koviča. O Kočbekovi zbirki »Grozna« pravi, da je projekcija klerkegaardske duhovne izkušnje na ozadju socialne revolucije in modernega sveta ter da predstavlja čisto novo fazo v razvoju tega nemirnega pesnika predvojne generacije. O zbirki »Odisej« Gregorja Strniša pravi Segar, da izražajo njegove iskrene in močne podobe tesnobe in obup človeka, ki je ostal osamljen in je brez izhoda. Mateja Bora pristiha med tradicionalistične pesnike, po njegovih »knjigah« »Sel je popoldne skozi atomski vek« in »Daljave«.

Nasplošno esej kljub zgoščenosti precej dobro

prikaže nekatere struje sodobnega slovenskega pesništva, čeprav bi mu lahko očitali, da nekaterim ni posvetil dovolj pozornosti, če jih ni celo prezrl. Toda, kot rečeno, v tako skopi obliki je bilo težko povedati kaj več. Vsekakor je navzočim na omenjenem sestanku italijanskih in jugoslovanskih pisateljev podal plastični prikaz današnjega pesniškega ustvarjanja v Sloveniji.

Na žalost pa je mnogo imen v Segovem eseju popačenih, seveda po krivdi tiskarskega škrtarja. Tako je na primer Miran Jarc postal Jaric, Cankar je napisan kot Čankar (!), in podobnih napak je že nekaj.

O sestanku med jugoslovanskimi in italijanskimi pisatelji poroča Aurelia Gruber Benco. »Umana« tudi prinaša v francoskem prevodu pesem Srečka Kosovela »Ekstaza smrti«; vzeta je iz antologije slovenske poezije, ki je izšla leta 1962 v francoskem prevodu pri založbi Pierre Seghers v Parizu.

V tej številki najdemo tudi obširno novo Manlia Cecovinija »Norfolški raki z rižem«. V njej prikaže duševno stanje italijanskega časnikarja - dopisnika v Ameriki. Napisana je v značilnem Cecovinijevem slogu, z mnogimi vložki v angleščini.

Izmed ostale vsebine naj omenimo še naslednje prispevke: »Znanstveni humanizem« Angela Prescinija; »Prvo srečanje s Češkoslovaško«, katerega avtorica je Fausta Mancini La Penna; članek o Španiji, ki ga je napisal Peraldo Marasi; spominski članek Carla Cattanea; članek o slikarju Giuseppu Zigaini, in še nekaj drugih prispevkov. Nasplošno rečeno je tudi ta številka na povprečni kvalitetni ravni in nekoliko abstraktna glede na realnosti današnjega sveta, preveč idejno deklarativna in moralizirajoča.

E. Z.

SIBELIUSOVI TEDNI V HELSINKIJU

Od 15. maja do 3. junija bodo praznovali v Helsinkiju Sibeliusove tedne, na čast 100-letnice rojstva tega slavnega finskega skladatelja. V tem času bodo gostovali v finski prestolnici razni znameniti orkestri, kot na primer berlinski Filharmonični orkester, ki ga bo dirigiral Herbert von Karajan, Clevelandski orkester pod vodstvom Georgeja Szella, in še razni drugi. Povabljeni so tudi razni slavni solisti, kot pevka Birgitt Nilson in David Oistrach.

600-LETNICA DUNAJSKE UNIVERZE

Priprave za proslavo 600-letnice dunajske univerze, ki bodo trajale od 10. do 15. maja letos, se že končujejo. Za slovesnost, na katero so povabljene delegacije univerz in visokih šol iz več evropskih in neevropskih dežel, tudi ljubljanske pripravljajo razstavo o zgodovinskem razvoju dunajske univerze. Objavili bodo tudi več znanstvenih razprav o zgodovini te institucije. Pripravljanih je že 200 delegacij z vsega sveta.

FILM O GANDHIJU

V preteklih dneh so začeli snemati v Indiji zunanje prizore iz filma »Mahatma Gandhi«. Režira ga Richard Attenborough. Film bo posnet po knjigi Louisa Fischerja »Življenje Mahatme Gandhija«.

GOSPODARSTVO

Lastnina, dobiček in napredek

Med interniranci na otoku San Domino (Tremi) smo bili ljudje vseh političnih barv in odtenkov. Obveznega dela ni bilo, prostovoljnemu pa so bile postavljene ozke meje: lahko pa smo si v internacijskem prostoru uredili kakšen vrtiček za pridelovanje zelenjave. V tem oziru se je najbolj odlikoval pok. Henrik Malalan, Riko, z Opčin brat tudi že pokojnega dekana. Riko je s krampom na 60 do 80 cm globoko rigolal zemljo, ki je od Noetovih časov ležala nedotaknjena. Orodje in semena je največ dobavil pisec teh vrstic.

Mali vrtiček si je uredil tudi neki Toskanec. Skoraj 3 tedne se je mučil z njim. Na površini kakih 10 m² je izrul vse skale in jih porabil za obzidek, k dobljeni zemlji je nanesel še drugo iz obcestnega jarka, nekaj gnoja pa je dobil v latrini. Uredil si je 3 m dolgo in enako široko farmo, kjer je vsadil kakih 5 paradižnikov, par paprik in melancan ter 3 lubenice. Rastlo je dobro, saj tista zemlja ni še nikdar rodila. A kaj, ko pa so Uzmoviči odnesli vsak še komaj kot oreh debel plod zelenjadi. Posebno pa je lastnika razjezilo, da je izginil komaj kot pest debel plod lubenice. Zato je sredi farme pritrdil na palico naslednje opozorilo: »Gospode tatove opozarjam, da je ta vrtiček zasebna lastnina.« Drugi dan je bilo pripisano pod opozorilom: »Zasebna lastnina je tatvina!« Iz vrtiča so tudi izginili vsi zarojeni plodovi. To pa je bilo preveč: Toskanec je populil vse nasajeno in nagrmdil skale iz obzidka na prejšnjem pridobljenem prsti. Obupano je izjavil: »Sedaj imamo vsi enako, nič!«

Večkrat se spominjam na ta doživljaj, posebno pri proučevanju razvoja kmetijstva v državah, kjer gospodarijo komunisti. Čeprav so te države predvsem agrarne, ne pridelajo doma dovolj žita, ne dovolj mesa in ne dovolj masti in jajc, čeprav slednje izvažajo; kako lahko in radi bi jih doma porabili. — Komunisti so kmetijstvo svojih držav pripeljali tako daleč, ker so ga samo izboljšali v svoje svrhe in za zgradbo industrije. — Izgleda pa, da je po skoraj polstoletnem komunističnem izrabljanju kmetijstva nekatere odgovorne činitelje vendar pamet srečala.

V listu »Pravda«, ki je uradno sovjetsko komunistično glasilo, piše gospodarstvenik Leonid Kasirov, da je potrebno v kolhozih in sovhozih vpeljati načelo dobička in zmanjšati osrednje načrtovanje, če se hoče povečati proizvodnja na njivah in v hlevih. Članek se končuje z besedami: »Dobiček je edini vir za povečanje proizvodnje.«

Ta ugotovitev je važen odstop od marksističnih načel in vodi do priznanja zasebne inicijative, do priznanja, da dobiček in prihranek nista »tatvina«, katero je potrebno povrniti državi v obliki davkov in drugih obveznih dajatev, marveč da sta nujnost, če hočemo modernizirati tovarne, stroje in drugo opremo, kar vse služi za povečanje in izboljšanje proizvodnje. To je posebno potrebno v kmetijstvu, da industrijskim in drugim delavcem oziroma vsem potrošnikom ne bo treba delati dolgih kač pred

trgovinami in večkrat iti proč praznih rok, ker je blaga ravno takrat zmanjkalo, ko bi imeli priti na vrsto. Le višja proizvodnja bo omogočila znižanje potrošnih cen, na drugi strani pa pripomogla, da bodo v kmetijstvu zaposleni izravnani s plačami drugih poklicev in da se odpravijo današnje kričeče krivice.

Izgleda tudi, da so vsaj nekateri komunistični voditelji spoznali, da je v kmetijstvu večkrat potrebna posebna ljubezen do dela in da odvisni nastavljenec nikdar ne bo pri delu z isto ljubeznijo kot neodvisni, ki se zaveda, da dela za sebe in svojo družino, ki mu tudi pomaga.

Vesti iz Rusije in Češkoslovaške, pa tudi iz drugih od komunistov vladanih držav pravijo, da so tudi v industriji že marsikje postavili upravo in delo v tovarnah izven strogih in togih planskih predpisov, da so vodstva podjetij svobodnejša glede organizacije dela, glede izbire vzorcev in določanja cen za gotovo blago, ki naj kolikor mogoče zadovoljuje želje potrošnikov. Dovoljen je dobiček, ki naj služi za zvišanje prejemkov nastavljenec in za rezervni fond oziroma za izpopolnitev proizvodnih sredstev. — Vse to pa je globoka revizija dose danjega programa in dela.

Brez dobička ni prihrankov in ni napredka.

ITALIJANSKA PROIZVODNJA RASTLINSKIH KONSERV

Letna proizvodnja rastlinskih konserv v Italiji presega vrednost 100 milijard današnjih lir. Letno izdelajo okrog 7 milij. stotov konserv, za kar porabijo približno še enkrat toliko kmetijskih pridelkov.

Najvažnejša je industrija paradižnih konserv, ki predela kakih 8 milij. stotov plodov. Izdelek predstavlja vrednost nad 35 milijard lir, ali nad 1/3 vrednosti vseh rastlinskih konserv. Največ navrežejo lupljeni paradižniki, katerih vrednost prekaša 20 milijard lir. — Na drugem mestu je sirupirano sadje (nad 15 milijard.). Sledijo nektarji, pod katerimi razumemo sadne sokove. Vrednost teh je 11 milijard. Enako vrednost predstavljajo marmelade. Vrednost skoraj 10 milijard povrtnina pod ki som in oljem, nekaj več kot 5 milijard tudi sokovi iz južnega sadja.

Konservna industrija se vedno bolj širi in izpopolnjuje. Italijanska živilska industrija hitro ustvarja iste razmere, kot so v Združenih državah, kjer uživajo ljudje skoraj same konzerve. Če je ženska vprežena v industrijsko ali kakšno drugo pridobitno delo, je to naravno in nujno, ker vsega tudi ne more storiti: biti obenem dobra mati in gospodinja ter služiti za vzdrževanje družine je skoraj nemogoče. Francoske žene se zato organizirajo z zahtevo, naj se ženska povrne k svojemu naravnemu poklicu, mož pa imej družinsko plačo.

NARODNI DOHODEK V ITALIJI

Iz naslednje razpredelnice je razviden razvoj oziroma porast narodnega dohodka (v milijardah lir) v Italiji, razvoj dohodka iz kmetijstva in koliko odstotkov predstavlja dohodek iz kmetijstva od narodnega dohodka v celoti. Podatek za l. 1964 ni uradno potrjen.

Leto	celotni narodni dohodek	dohodek iz kmetijstva	vsota	%
1950	7.711	2.086	27.1	
1952	9.303	2.160	23.2	
1954	10.848	2.462	22.7	
1956	12.779	2.507	19.6	
1958	14.718	2.762	18.8	
1960	17.197	2.733	15.9	
1962	21.452	3.394	15.8	
1963	24.339	3.510	14.4	
1964	24.947	3.668	14.7	

Iz zgornjih števil je razvidno, da se je v Italiji v zadnjih 15 letih narodni dohodek zelo hitro višal, povprečno več kot 10% na leto. Izjemo dela leto 1964, ko se je zvišal le za 2.6%. Višal se je tudi dohodek iz kmetijstva — razen l. 1960 —, a mnogo bolj počasi kot celotni narodni dohodek. Iz tega razloga je dohodek iz kmetijstva predstavljal vedno manjši del oziroma odstotek celotnega narodnega dohodka. Izjemo dela zopet lansko leto, ko je odstotek malenkostno zrastel.

UMETNA GNOJILA: MANJ IN DRAŽJA

Lani (1964) je padla poraba umetnih gnojil v Italiji. Računajo, da se je po teži v celoti znižala za približno 8%. Količina porabljenih mešanih gnojil se je skrcila za 14%, kalijevih za 57%, dušičnih za 5%. Povečala se je samo poraba fosforjevih gnojil, in sicer za 20%.

Od držav, kjer za umetna gnojila ne poznajo regresov — pri regresu plača država del cene —, so v Italiji cene za umetna gnojila najnižje in take bodo še ostale tudi po zvišanju cen, ki je v pripravi. Baje bodo cene zvišane za 5 do 7%. Na razpolago so dovoljne količine vseh umetnih gnojil razen apnenega dušika (calcio-cianamida). To umetno gnojilo izdeluje samo ena tovarna in sicer v Terni — od IRI podpirana —, a vsa proizvodnja je rezervirana za Zvezo kmetijskih konsorcijev (Federconsorzi). Ostali proizvajalci pravijo, da se jim ne izplača izdelovati apnenega dušika.

BODOČNOST PREMOGA

Gospodarstveniki se sprašujejo, kaj bo preostalo človeštvu, ko se bodo izčrpale zaloge nafte. Računajo, da bo ta energetski vir usahnil že okoli leta 2000. Kaj potem? Odgovarjajo, da bo vrtela stroje in pogonjala prevozna sredstva po zraku, na kopnem in po morju atomska sila. Ta je pa odvisna in omejena od zaloga uranove rude, ki pa je na razpolago le v omejenih količinah. Poleg tega je pa treba pomisliti, da se uporabljajo v atomskih reaktorjih tudi premogove sestavine kot nevtronski moderator. Zato bodo po dobi nafte zopet potrebne zaloge premoga. K sreči se nahaja v premogovnih plasteh desetkrat več zaloga premogovnih plasti kot pa naftnih. Najnovejši laboratorijski preizkusi so tudi dokazali, da premog ni zastarel vir energije, ampak da bo v prihodnosti še bolj služil človeštvu kot nekoč.

VIRGILU ŠČEKU V SPOMIN

Meseca aprila 1923 so fašisti v Trstu pri Sv. Antonu Novem napravili Slovincem veliko nasilje. V tej cerkvi so imeli Slovenci mašo s slovenskim petjem. Tako je bilo izza starih časov in nihče si ni upal položiti roke na to pravico Slovencev.

Tedaj se je naenkrat to spremenilo. Tržaški fašisti so zagnali v svojem listu II popoldi Trieste krik in zahtevali, da se mora slovensko petje prepovedati. Poslali so župniku

148. Dr. E. BESEDNIAK

Sv. Antona ukaz, da mora zabraniti slovensko peto mašo in so mu zagrozili s hudimi posledicami.

Nadalje so pozvali prefekta in kvestorja, naj posreduje, ker se bodo sicer zgodile nevskečne stvari Slovincem. In res sta prefekt in policijski ravnatelj zaradi javnega reda prepovedala petje. Župnik se je moral ukloniti.

Kako so slovenski verniki ostrmeli, ko so videli, da se vrši na veliko noč tiha sv. maša pri Sv. Antonu novem. Še večje pa je bilo njih začudenje in ogorčenje, ko so zagledali okoli oltarja skupino fašistov, ki je stala na straži. Prepoved prefekta jim ni zadostovala. Niso župniku popolnoma zaupali. Zato so šli v cerkev, da sami preprečijo petje, če bi kljub vsemu zadonelo na koru.

Popoldne bi se morala vršiti v isti cerkvi služba božja za Slovence. Toda glej, policija je »zaradi javnega reda« božjo službo sploh prepovedala. Kar živimo v teh krajih, se še ni zgodilo tako nasilje nad verskim prepričanjem ljudstva.

ZLOČIN NAD NAŠIM LJUDSTVOM

V istem mesecu je prinesel Uradni list vest, da je Italija izplačala jugoslovanski vladi 16 milijonov lir, da se razdelijo med zavode, ki so trpeli pri izmenjavi avstro-ogrskih kron.

Beograjska vlada je izročila denar Jadranski banki in njen ravnatelj gospod Kamenarovič je prinesel že 12 milijonov lir v Trst svoji podružnici. Vsak pošten človek je pričakoval, da bo gospod Pašič v prvi vrsti upošteval zadruga in nazadnje šele banke.

Niti toliko niso storili, da bi poklicali k sebi zastopnike bank in zadrug in dali vsakemu en del. Stvar sama vpije in kriči preko vse dežele. Ljudstvo je razburjeno in ogorčeno.

Ali se še spominjate, kako je nastal vihar v naši javnosti že ob prvem glasu o milijonih Jadranske banke. Kaj so nam tedaj odgovorili? Dr. Rybar, ki je pripravil v Rimu izmenjavo, se je začel opravičevati po časopisu in je priobčil članek, ki je izšel na uvodnem mestu tudi v Edinosti. Kaj je v njem trdil? V njem je mož rekel: »Zadugam ne moremo dati nič! Bi bilo proti mirovni pogodbi! Jadranski banki lahko damo, ker je jugoslovanski zavod, vaše zadruga pa so italijanske in zato se Jugoslavija ne more zanje potegovati!«

Kaj je na tem resnice? Vse, od prve do zadnje besede, katere smo čitali v Edinosti, so neresnične! Nobena, prav nobena razlika ni bila med Jadransko banko in zadrugami! Kako naj bi tudi bila?

Kakor je imela tržaška Jadranska banka svojo centralo v Ljubljani, ravno tako so imele naše zadruga svojo centralo v Ljubljani in v Celju. Kakor je bila centrala Jadranske

banke jugoslovanski zavod, aravno tako sta bila jugoslovanska zavoda centrali naših zadrug. Kje je razlika? Še enkrat zavpijemo na ves glas: **nikjer, nikjer!**

Če ste torej brali, da so zadruga eno, Jadranska banka drugo, vedite, da je tisti čas letel ljudstvu pesek v oči!

MIROVNA POGODBA

Le vzemimo svetomargeritsko pogodbo v roke. Oglejmo si, kje je napisano, da veljajo milijoni za banke, za zadruga pa ne! Zaman iščeš in iščeš. Nasprotno. V VI. oddelku svetomargeritske pogodbe je 32. člen s štirimi paragrafi, ki govore o izmenjavi denarja. Tretji paragraf se glasi:

»Da se uredijo ostala vprašanja, ki so sporna med obema visokima pogodbenikoma zaradi interesov gori označenih kreditnih zavodov, bo dala vlada kraljevine Italije vladi kraljestva Srbov, Hrvatov, in Slovencev na razpolago 16 milijonov italijanskih lir, in sicer v roku 4 dni po onem dnevu, ko stopi v veljavo predstoječa pogodba.«

Gori označeni zavodi so po mirovni pogodbi (člen 32) »banke in kreditni zavodi, ki imajo svoje podružnice na ozemlju, ki ga je anektirala Italija.«

Torej ne samo banke, temveč vsi kreditni zavodi brez izjeme, predvsem posojilnice. Milijoni so bili namenjeni vsem zavodom.

Kdo je dal gospodom pravico, da izroče bankam vse, zadugam nič? Nihče jim je ni dal, vzeli so si jo sami. Uporabili so protipostavno nasilje. Poteptali so mirovno pogodbo.

Županska zveza je na svojem občnem zboru v Gorici kot legitimna zastopnica naših občin dvignila najodločnejši protest proti nameravani izmenjavi denarja. V resoluciji zahteva odločno, da se denar izmenja »občinam, zadrugam in zasebnikom v istem razmerju, kakor ga je italijanska vlada zamenjala vsem drugim.« (Dalje)

V tistem razburjenju pa je čisto pozabil na podrobnejša navdila glede naslova, kjer bi moral opraviti svoje naročilo. Tre-soč se in s sklonjeno glavo je naglo hodil naprej. In ko je pomislil, da je lady Vandeleur žena in sestra tistih tipov, mu je srce kar prekipevalo od sočutja za tako nesrečno žensko, ki ji je življenje tako slabo postlalo. Zdaj spričo tega grdega dogodka se mu je zazdel tudi njegov položaj v generalovi hiši nekoliko manj lep in prijeten.

Ves zatopljen v te misli je prehodil še lep kos poti, ko se je ob trčenju v nekega mimoidočega spomnil, da nosi pod pazduho škatlo za trakove.

»O Bog!« je vzkliknil. »Kje sem imel glavo? In kam vendar grem?«

Pogledal je na pisemski ovitek, ki mu ga je dala lady Vandeleur. Na njem je bil naznačen naslov, a brez imena osebe, kateri naj bi izročil škatlo. Naročala mu je le, naj vpraša po »gospodu, ki pričakuje zavoj od lady Vandeleur.« in če ga ne najde doma, naj se vrne še enkrat tja. Gospod pa mu bo izročil potrdilo, ki ga je lastnoročno napisala gospa Vandeleur.

Vse to se je zdelo izredno skrivnostno; najbolj začuden pa je bil naš Harry nad tem, da na pisemski ovitek ni napisala imena tiste osebe, pa tudi nad formalnostjo tistega potrdila. Vse te podrobnosti se mu tisti hip, ko mu jih je gospa naročala, niso zdele tako pomembne, toda zdaj, ko je spet prebral pismo z bolj zbranim duhom in ga spravil v zvezo z drugimi čudnimi pripetljaji, ki so se mu dogodili malo prej, je nujno prišel do prepričanja, da se je znašel vmešan v zelo skrivnostno zadevo.

Za hip je posumil celo v lady Vandeleur, kajti čeprav je bil prepričan, da vse te čudne spletke nikakor niso vredne tako plemenite gospe, je vendarle pomislil, da mu ni nikoli zaupala svojih skrivnosti. Toda ta ženska je imela tako popolno oblast nad njim, da je hitro prebral vse sume in si celo očital, da so se mu porodili.

V eni sami stvari pa so se njegova dolžnost in interes, njego-

R. L. STEVENSON

MAHARADŽOV DIAMANT

Zgodba o škatli za trakove

va velikodušnost in njegov strah strinjali: v tem, da se čimprej znebi škatle za trakove.

Približal se je nekemu policaju in ga vljudno vprašal za tisto ulico; zvedel je, da ni daleč. In res je že čez nekaj minut prispel v zakotno uličico in se znašel pred majhno, sveže prepleškano hišico, ki je razodevala kar največjo skrb za red in snago. Tolkalo na vratih in verižica za zvonec sta bila dobro pritrjena, okenske police so krasile cvetice in zavese iz dragega blaga so zakrivala notranjost hiše pogledom mimoidočih. Vsa hiša je izdihavala ozračje spokojnosti in skrivnostnosti. Harry si je skrbno očistil čevlje pred vhodom, nato pa je krepko udaril po vratih.

Takoj je prišla odpret hišna lepe zunanosti, ki je vrgla na našega tajnika ne preveč dobrohoten pogled.

»To je škatla, ki jo pošilja lady Vandeleur,« je rekel on.

»Prav,« je odgovorila hišna in mu pokimala. »Toda gospoda m doma. Jo hočete pustiti meni?«

»Ne morem,« je odvrnil Harry. »Ta zavoj moram izročiti samo pod določenimi pogoji. Zato bodite tako dobra in me pustite čakati tukaj.«

»Lahko,« je rekla ona. »Glede tega nimam nič proti. Tu sem sama, toda vi ne izgledate, kot da bi žrli dekleta. Vendar pa me ne smete spraševati za ime mojega gospodarja, ker ga ne smem in ne morem razodeti nikomur.«

»Ah, tako?« je rekel Harry. »Čudno! Ha, že nekaj ur doživljam sama presenečenja. Toda dovolite, da vprašam samo eno stvar. Je gospod lastnik te hiše?« (Dalje)

ŠPORTNI PREGLED

Presenečenja v jug. nogometnem prvenstvu

V nedeljo so jugoslovanske nogometne enajstotice odigrale prvo kolo drugega dela državnega prvenstva. Presenetljivo moštvo Sarajeva ni imelo posebnih težav odpraviti zagrebško Trešnjevko (3:1), vodeči Partizan pa je bil nepričakovano poražen na Rijeki (0:1) in tako izgubil vodstvo. Dinamo še vedno upa na končni uspeh, šel je po zmago v Nikšić (premagal je Sutjesko 1:0) in se s tem vsidral na tretje mesto. A tudi sarajevski Željezničar ni bil slabši ter je kot gost premagal Vardar (2:0). Radnički je zabil Veležu kar pet golov (5:1). Ostali tekmi Beograd-Hajduk in Zagreb-Vojvodina sta se končali brez zmagovavcev (0:0 in 2:2).

Po petnajstem kolu je lestvica naslednja: 1. Sarajevo (22), 2. Partizan (21), 3. Dinamo (20), 4. Željezničar (19), 5. Rijeka (18), 6. Radnički, Crvena zvezda in Vojvodina (16), 9. Zagreb (15), 10. Hajduk (13), 11. Vardar (11), 12. Beograd (10), 13. Trešnjevka in Sutjeska (9), 15. Velež (8).

Ce si ogledamo posamezne ekipe, ugotovimo, da je letošnji Sarajevo zares odlična ekipa. Sarajevo je dosegel 10 zmag, 2 neodločena izida ter 3 poraze. Edino Partizan je bil samo dvakrat poražen. Sarajevo je ekipa, ki je zabila tudi največ golov (33), sledita Zagreb (27) in Crvena zvezda (26). Najmanj golov je zabila ekipa Beograda: samo 8.

GLASBENA MATICA V TRSTU

priređi v

KULTURNEM DOMU

V SOBOTO, 6. MARCA, OB 21. URI IN
V NEDELJO, 7. MARCA, OB 17. IN 20.30

KONCERT OPERNE GLASBE

Sodelujejo: Orkester Glasbene Matice (dirigent Oskar Kjuder)

Solisti: Ljuba Berce-Košuta, Milena Furlan, Luise Hoffmann, Nicolò Macillis, Nerina Pelicon, Nadja Pertot, Ivan Sancin, Darij Zlobec.

Prodaja vstopnic od srede 3. marca dalje od 11. do 14. ure ter eno uro pred pričetkom koncerta pri blagajni Kulturnega doma, Ulica Petronio 4, Tel. 73-4265.

Strokovnjaki menijo, da bo boj med »trojko« Sarajevo, Partizan in Dinamo zares zanimiv. Kdo bo na koncu prvi, pa je težko predvidevati. Željezničar je zelo vigran in bo brez dvoma končal tekmovalje na prvih mestih. Rijeka in Crvena zvezda pa sta zelo nestalni. Zelo hud bo tudi boj za obstanek v prvi ligi.

V nedeljo bo cela vrsta zanimivih tekem. V Sarajevo bo veliki »derby« Sarajevo-Željezničar, v Beogradu bo prav tako derby med Partizanom in Crveno zvezdo. Zanimiv bo tudi dvoboj med Dinamom in Rijeko. Važna je tudi tekma med Trešnjevko in Sutjesko, in sicer za obstanek v ligi.

Zanimive so tudi tekme druge lige, ki je razdeljena, kot je znano, v dve skupini. V zahodni skupini sigurno vodita Sloboda iz Tuzle ter ljubljanska Olimpija. Obe ekipi sta v nedeljo zabeležili lepi zmagi (Sloboda-Kladivar 4:0, Olimpija-Famos 2:0). Omenjeni ekipi imata šest oziroma sedem točk naskoka pred Mariborom.

V vzhodni ligi pa je bolj zamotano. Vodi Budućnost, sledijo pa Proleter iz Zrenjanina, Novi Sad in beograjski Radnički. Menijo, da imata Budućnost in Proleter največ možnosti.

SIJAJNI USPEHI »BORA«

Odbojarski odsek Športnega združenja Bor iz Trsta je zabeležil v zadnjem času več lepih uspehov. Moška šestorka, ki nastopa v 2. italijanski ligi, je po zmagi nad prvakom te lige CSI iz Milana prinesla domov tudi dve točki iz Bergama. S tema dvema uspehoma se je odločno utrdila na zgornjem delu lestvice, kjer si deli prostor s najboljšimi italijanskimi drugoligaškimi šestorkami.

Dekleta pa so v finalu tekmovanja za pokal dežele Furlanije-Juljske Benečije zasedle v finalu 1. in 2. mesto ter so s tem potrdile svojo očitno premoč v tem športu v naši deželi.

Ponovni veliki uspeh pa je združenje doseglo s tem, da je dalo italijanski državni odbojarski reprezentanci že drugega igralca. Za Sergijem Veljakom se je zdaj uvrstil v državno mladinsko reprezentanco tudi njegov bratranec Valter Veljak, ki bo v soboto nastopil v sinjem dresu v Rimu proti Franciji.

PROGRAM DIDAKTIČNO METODIČNEGA SEMINARJA

ZA UCITELJE OSNOVNIH IN PROFESORJE
SREDNJIH SOL S SLOVENSKIM
UČNIM JEZIKOM V TRSTU

Predavatelj: prof. Bojan Luzner, Stane Mihelič, Janez Tomšič

Predavalnica: Slovenski kulturni dom v Trstu, Petronijeva ul. / IV. nadstr.

Trajanje seminarja: od 4. marca do 26. marca 1965
Čas predavanj: prva skupina od 15. do 17.15; druga skupina od 17.30 do 19.45

RAZPORED PREDAVANJ

4. marca: Uvod. Izobraževanje in njega funkcija v vzgojnem procesu. Predava Bojan Luzner; 5. marca: Pouk in njega funkcija v vzgojnem procesu. Učni proces. Predava Bojan Luzner; 9. marca: Učna načela. Predava Bojan Luzner; 10. marca: Vsebina pouka. Načrtovanja učnega dela. Organizacija pouka. Predava Bojan Luzner; 11. marca: Skupinski pouk. Metodologija dela. Učiteljeva vloga pri skupinskem pouku. Predava Janez Tomšič; 16. marca: Skupinski pouk. Ponavljanje in utrjevanje pri skupinskem pouku. Predava Janez Tomšič; 17. marca: Učni predmeti pri skupinskem pouku. Predava Janez Tomšič; 23. marca: Metodika slovenskega jezika v osnovni šoli. Predava Janez Tomšič; 24. marca: Metodika slovenskega jezika v osnovni šoli. Predava Janez Tomšič; 25. marca: Metodika slovenskega jezika v osnovni šoli. Predava Janez Tomšič; 26. marca: Osnove mladinske psihologije (za vse slušatelje od 15.30 do 17.45). Zaključek seminarja.

NOV ZDRAVNIK

Dne 2. t. m. je na univerzi v Bologni promoviral za doktorja medicine in kirurgije g. Peter Pavlica, sin znanega slovenskega zobozdravnika v Trstu dr. Stanislava Pavlice. Novi zdravnik je pri diplomskem izpitu dobil največjo oceno, to je 110 točk s pohvalo.

K lepemu uspehu mu iskreno čestitajo vsi njegovi prijatelji in znanci. Čestitkam se pridružuje tudi Novi list.

Moda za vas

KAJ PRAVI PARIZ O NOVIH PRICESKAH?

V francoski prestolnici so se spet ogreli za pričeške »flou«, to je za skodrane in valovite lase. Skoro vsi frizerji si zamišljajo žensko 1965 plavalas, s kratkimi ali le malo daljšimi lasmi, ki se dvigajo in padajo, kot bi jih valovil vetrič. Vse pričeske nekoliko spominjajo na leto 1930. Pod ta vapozen okvir si zamišljajo estetični rožnat, svetel obraz, skoraj angelski. K takemu obrazu pa spada — pravijo — lepo okroglo telo, ki se poda plesočim in nagibanim lahkim krilom in bluzam. Torej tiste, ki niste mogle odpraviti dveh odvečnih kilogramov, bodite srečne, prišel je čas za vas!

Razgovor med nami

Rada bi vprašala nekaj zelo delikatnega. Imam 22 let in še nimam zaročenca. Vendar poznam fanta, ki mi je zelo všeč in s katerim se navidezno poznavam, ne da bi prišla kdaj v razgovor, ker si nisva bila nikoli predstavljena. Zelo si želim, da bi se поблиže spoznala, a to se najbrž ne bo nikoli zgodilo, ker ni priložnosti. On gotovo ne ve za moja čustva, a kako naj storim, da bi zvedel? Zdi se mi krivično, da imajo moški v tem oziru vso svobodo, nam dekletom pa ne preostane drugo kakor čakati, in upati, da se fant, ki nam je pri srcu, sam približa, ali pa se moramo vdati v uso do in čakati drugega, ki pa nam morda nikakor ne bo tako všeč. Včasih sem zaradi take situacije zelo žalostna in si ne znam pomagati. Kaj mi lahko vi svetujete?

Laura

Uboge ženske, ki si ne morejo izbrati moškega po svoji volji! Kaj pa tista zgodba o muhi in pajku, kjer je prav moški muha, ki se vjame v skrbno nastavljeno pajčevino. »Pajčevino« pravi primer, zato tudi ti ne skušaj priti do njega na kak hrupen in sploh opazen način. Saj slovim ženske vendar po visoki diplomaciji in kakšnih

ŽENA IN DOM

domislje ni zmožno dekle, ki je zaljubljeno! Imata vendar kakšnega skupnega znanca, morda več, kam zahaja; na predstavljanje nič ne čakaj, — 18. stolje je daleč za nami — prijeten nasmeh ob pravi priliki je najboljša vizitka. Toda pozni, ne bodi vsiljiva, ker lahko postaneš smešna. Svojih čustev mu ne razodevaj takoj, temveč šele, ko bo tudi on pokazal zanimanje zate.

—0—

Moj fant je zelo dober, toda ob priložnostih se zelo napiše. Tudi takrat ni ravno surov, ampak postane le siten, hoče prepevati, nagovarja neznane ljudi pri sosednjih mizah, vstaja in hodi trkat z njimi ali jim hoče plačati za pit in sploh vznjati pozornost. To dela tudi v moji družbi, kadar greva kam ven, čeprav mi prej obljubi, da tega ne bo več storil. Mene je ob takih prilikah zelo sram, včasih se tudi razočam, a tam pustiti ga vendar ne morem, ker se mi smili in ker se bojim, da bi napravil še večji škandal. Lahko rečem, da se zgodi to vsakokrat, kadar gremo kam na izlet ali na zabavo, če ima le priliko. Vmes pa je po ves teden in več čisto trezen in pameten. Tudi žal mi je, da se je tako obnašal, toda naslednjo nedeljo napravo isto. V kratkem bi se morala poročiti. Mislite, da bo postal pijanec in da je bolje, da ga pustim? Tega ne bi rada storila, a pijanca absolutno nočem za moža. Videla sem, koliko je morala zaradi tega pretrpeti moja teta.

Dekle xy

Pijanica pa ne za moža! V tem smo si menda vse edine. Tvoj fant ni kroničen pijanec, le strašno

grdo razvado ima, nepotrebno in zdravju škodljivo. Trdo ga prikljči in stvarnost, vprašaj ga, kje je njegova trdna volja, in če vse nič ne zaleže, mu zagrozi, da ga pustiš, če nadaljuje po stari poti. Če te ima rad, se bo zamislil in se rad odrekel neumni navadi. A pri vsakem opominu mu ne smeš vzbujati niti najmanjšega suma, da ne misliš resno.

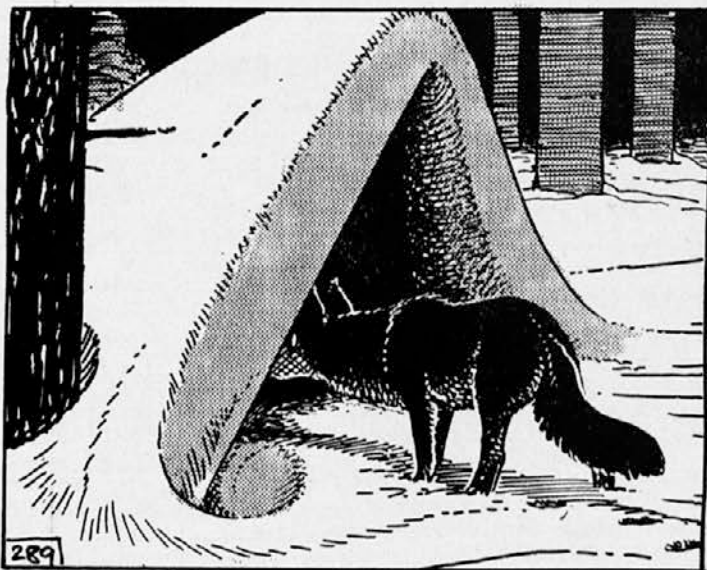
—0—

Kakšna je razlika med italijansko in francosko modo?

S. C.

Francoska moda... to je bil do nedavnega simbol vsega novega, prefinjenega, včasih ekstravaganega, vendar vedno nekaj ženskega, privlačnega. Ta tradicija je ostala, ker še vedno naredijo vtis imena Dior, Laroche, Chanel, Patou, Cardin. Vendar so ti modni ustvarjalci v zadnjih letih dobili mnogo konkurentov v Italiji in Spaniji. Vsi iščejo vedno nekaj novega za sodobno žensko: nekaj praktičnega a vendar ženskega. Italijanska in francoska moda se torej bistveno ne ločita in dokaz je rimski krojač Capucci, ki je postal pariški modni kreator in žanje tam velik uspeh. Italijanska moda, ki je izraz izrednega čuta za eleganco, dobiva vedno večji ugled. Znano je, da veliki ameriški magacini kupujejo modele pri italijanskih modnih hišah za svoje kliente. Razlike torej skoraj ni, morda je prav minimalna in je v tem, da Francozi nočejo prepustiti vodstva drugim in gredo, če le morejo še malo dlje v iskanju novosti ter včasih zaidejo v pretiranost.

martina

289. Nepeesu pa je Baree še vedno iskal, še vedno je upal. Tekal je od hiše do prepada in spet nazaj, njegova ušesa so željno lovila najrahljeji šum. Pred večerom se je nenadoma obrnil in stekel na jaso, kjer sta z Nepeesu preživela poletje. Mali indijanski šotor je stal nedotaknjen in Baree je tiho zacvilil. Nihče se mu ni odzval.

290. Zjutraj je Baree nadaljeval z novimi upi svoje iskanje. Nepeesu se bo vrnila! Stopila bo iz gozda in ga poklicala! Našel jo bo! Iskal je brez počitka. Od pogorišča do šotoru, od šotoru do prepada ga je vodila pot. Njegov šape so puščale v snegu globoke sledove. Ob pogorišču in ob prepadu so bili tako številni, kot sledovi volčjega tropa.

291. Popoldne je Bareeja prevzel nov nagon. Porodil se je iz napora njegovega živalskega razuma, ki je z vso silo hotel doumeti uganko neotipljive resničnosti. Nepeesu ni v hiši, ker hiše več ni. Tudi v šotoru je ni, čeprav šotor še stoji, niti ob Pierrotu pod smreko je ni. Zato je stekel na severozahod, proti Pierrotovim pastem.

292. Nezmotljivi živalski nagon je Bareeju povedal resnico o Pierrotovi smrti. Vedel je, da se Pierrot ne bo vrnil. Zato ob pasteh ni iskal njega, temveč Nepeesu. Dogodki ob prepadu ga niso mogli prepričati, da je tudi Nepeesu mrtva. Njegov nagon mu je prišepetaval, da Nepeesu živi in zato jo je iskal ob pasteh, pričakoval jo je vsak trenutek.

293. Od včerajšnjega zajtrka, s katerim mu je bila postregla Nepeesu, Baree še ničesar ni jedel. Moral bi loviti, toda njegove misli so bile tako zaposlene z iskanjem Nepeesu, da se pomislil ni na lov. Ves dan je tekal ob vrsti pasti in se je zaustavil šele pri tisti, v katero se je bil ujel zajček. Najedel se je do sitega in stekel dalje.

294. Do večera je hodil in ni obšel niti ene pasti. Nekatere so bile prazne, v druge pa so se ujele živali. Bile so žive in verige pasti so ropotale, ker so se ujetnice pripravljale na obrambo pred Bareejem. On pa se ni zmenil zanje. Tekel je mimo njih vedno hitreje, z vedno večjim nemirom. Večer se je že spuščal, on pa še ni našel Nepeesu!